

Veel Oranjetipjes gezien bij aktie

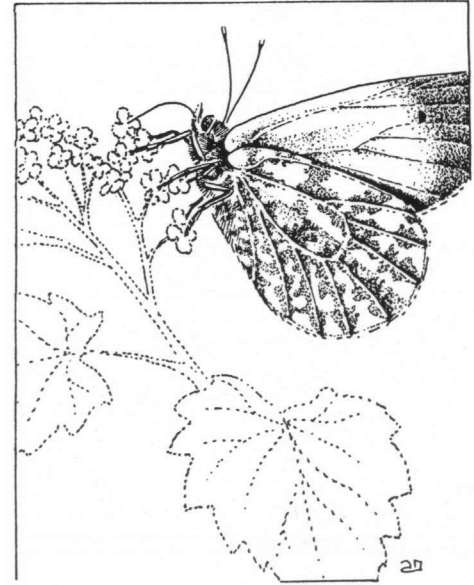
In het voorjaar van 1990 hield De Vlinderstichting een tel-aktie in Gelderland. Alle waarnemingen van het Oranjetipje moesten worden doorgegeven. De aktie mag een groot succes worden genoemd: 1360 Oranjetipjes werden geteld. Andries Datema presenteert de resultaten.

Andries Datema

Na de succesvolle vlinder-kijk-aktie rond het Oranjetipje in 1989 in de westelijke Achterhoek in het kader van het regionaal project *Tussen Berkel en Oude IJssel* werd de aktie dit jaar uitgebreid met de rest van de provincie Gelderland. We vroegen iedereen waarnemingen door te geven in de periode van eind april tot begin juni. 370 mensen gaven gehoor aan de oproep.

VERSPREIDING EN AANTALLEN

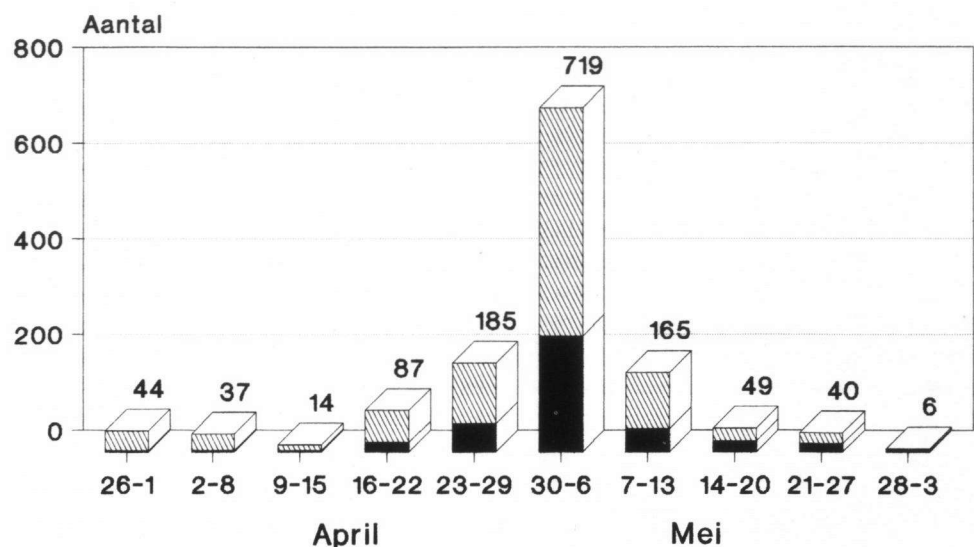
Het Oranjetipje (*Anthocharis cardamines*) is een echte lentebode en ontpopt in het voorjaar als een van de eerste vlinders. De vlinder vliegt in een generatie per jaar, van begin april tot begin juli. De top van de vliegtijd ligt tussen 1 en 20 mei (Tax, 1989).

De eerste meldingen kwamen, als gevolg van het mooie weer, al vanaf half maart binnen en de laatste waarnemingen dateren van eind juni. Een duidelijke piek in de aantallen ligt in de eerste week van mei (figuur 1). Gedurende de hele periode werden 1360 Oranjetipjes gezien. Het betrof 940 mannetjes

Aantal Oranjetipjes geteld tijdens aktie

Aantal mannetjes, vrouwtjes en totaal

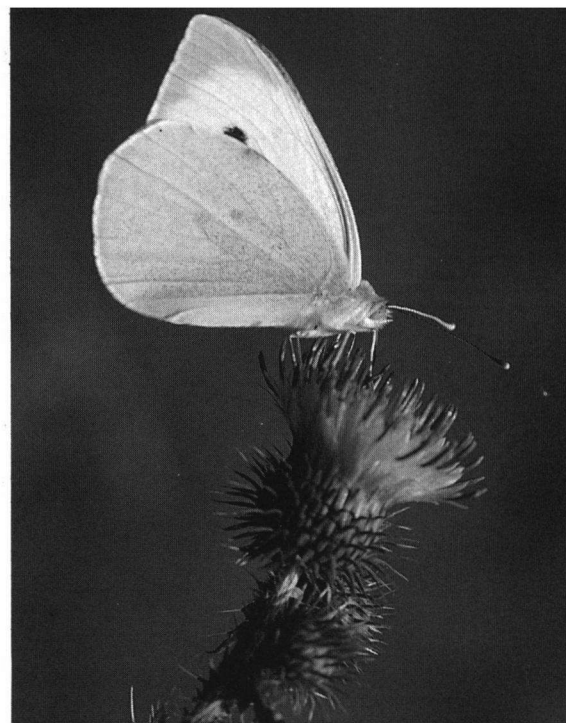
Figuur 1. Seizoensverloop van het aantal Oranjetipjes. De zwarte balkjes geven het aantal vrouwtjes weer, de gearceerde het aantal mannetjes. De totale hoogte staat voor het aantal mannetjes en vrouwtjes samen.

Veel Oranjetipjes gezien bij actie

(69%) en 420 vrouwtjes (31%). In 1989 was het aandeel mannetjes maar liefst 89%. Dat er meer mannetjes worden waargenomen is niet zo verwonderlijk, want ze vallen met hun oranje vleugeltippen natuurlijk erg op en zijn onmiskenbaar. De vrouwtjes doen, vooral in vlucht, sterk aan koolwitjes denken.

Het Groot koolwitje → is in de vlucht gemakkelijk te verwarren met een vrouwtje van het Oranjetipje ↓
Foto's Kars Veling

De waarnemingen werden op grond van de plaatsaanduiding ingedeeld in uurhokken. Het verspreidingspatroon in Gelderland (fi-

guur 2) komt vrij goed overeen met dat zoals aangegeven in de *Atlas van de Nederlandse dagvlinders* (Tax, 1989). Veel waarnemingen komen uit het beekdal- en rivierenlandschap.

GEDRAG

Verreweg de meeste vlinders werden vliegend waargenomen (87%, tabel 1). Vliegende dieren vallen natuurlijk ook het meest op. We vinden geen verschil in gedrag tussen de sexen.

Maar liefst 681 Oranjetipjes werden in tuinen gezien, 438 mannetjes en 243 vrouwtjes. De vlinder patrouilleert vaak langs bosran-

Figuur 2. Verdeling van het aantal waarnemingen per uurhok over de provincie Gelderland.

	mannetje	vrouwtje	totaal
welland	63	12	75 (7%)
berm	37	56	93 (9%)
bosrand	70	19	89 (8%)
tuin	438	243	681 (62%)

Tabel 1. Voorkomen van het Oranjetipje per biotoop.

	mannetje	vrouwtje	totaal
rust	25	12	37 (3%)
vliegt	754	366	1120 (87%)
drinkt	90	40	130 (10%)

Tabel 2. Overzicht van het gedrag van het Oranjetipje.

den en andere lijnvormige elementen. Er werden dan ook veel Oranjetipjes gezien in en boven bermen en aan de bosrand (tabel 2). De vlinder besteedt per dag zo'n 45% van de actieve periode aan het zoeken van voedsel en vliegt vooral op Pinksterbloem en Look-zonder-look. Beide soorten zorgen samen voor meer dan 80% van de waarnemingen (Tax, 1989). In de tuinen werden ze vaak nektardrinkend op Judaspenning aangetroffen (totaal goed voor 60% van de bloembezoekwaarnemingen) en daarbuiten veel op Pinksterbloem. Pinksterbloem en Look-zonder-look zijn ook de belangrijkste waardplanten. Er werden bovendien rupsen gemeld op Judaspenning. Dit werd in *Vlinders* al eerder beschreven (Smeenk, 1990).

Literatuur

Smeenk, H. (1990). Judaspenning is soms waardplant van het Oranjetipje. *Vlinders* 5(1)10-11.

Tax, M.H. (1989). Atlas van de Nederlandse dagvlinders. De Vlinderstichting, Wageningen en Natuurmonumenten, 's-Graveland.

SUMMARY

In spring 1990 a counting campaign was held by the Dutch Butterfly Foundation. Requests were made to send in all observations of *Anthocharis cardamines* in the province of Gelderland. A total number of 1360 Orange tips were reported which made the campaign a great success.

The results of this campaign are given.

